

La Lettre du Rabbi Chimchon d'Ostropoli

(A lire la veille de Pessa'h)

סוד גדול ונורא, וכתוב שם שכל מי שמעיין הסוד הנפלא והנורא הזה על מכונו, אפילו פעם אחת בשנה, ובפרט בערב פסח, מובטח לו שינצל באותה שנה מכל מכשול וממיתה משונה, ושום אדם לא ימשול בו, וכל אויביו יפלו תחתיו, והוא על במותימו ידרוך, ובכל אשר יפנה יצליח ובכל עסקיו ירויח, עד ביאת הגואל אמן סלה:

שלום לרבני ארץ, גודרי גדר ועומדים בפרץ, יצילים ה' מכליון וחרץ, כולם קדושים אשר המה בארץ, כל חד לפום חורפיה מקשה ומתריך, אמן סלה, בתכלית הענין מה שכתב האר"י ז"ל בקונטרס שלו הנקרא פלאות רבות בשער הנקרא יציאת מצרים, פרק ג' דף מ"ב ע"א וזה לשונו:

הנה כְּבֵר הוֹדְעֵתִיךָ שְׁפָרְעָה נִלְקָה בְּמִצְרַיִם בְּעֶשֶׂר מִכּוֹת אֱלוֹהֵי לַיָּד יִשְׁלַשָּׁה אֲלָפִים וּמֵאֵת יָם וְשִׁמוֹנִים מֵלָאָכִי חֲבֵלָה, הַמְּמַנִּים בְּשִׁלְשָׁה רִקִּיעִים שֶׁל טְמָאָה, הַאֲחָד נִקְרָא **שֵׁר"ע** וְהַשְּׁנַי נִקְרָא **תַּמוּ"ךְ**, וְהַשְּׁלִישִׁי נִקְרָא **בִּישָׁה"א**, וְעֲלִיהֶם הַשֵּׁר הַנִּקְרָא דִּלְפָקֵט, וְעֲלִיהֶם וְעַל כָּלֵם הַשֵּׁר הַנִּקְרָא **תַּק"א**, בְּרֵאשִׁית חֶסֶר מִן הַשְּׁלִישִׁי עֲשָׂרָה, וְחֶסֶר מִן הַרְבִּיעִי שְׁשָׁה, וְחֶסֶר מִן הַתְּשִׁיעִי שְׁשָׁה הַכְּתוּב:

והנה מה שֶׁלְקוֹ הַמִּצְרַיִים בְּמִצְרַיִם עֶשֶׂר מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לְקוֹ חַמְשִׁים מִכּוֹת, הַשֵּׁם **שֵׁפ"ו** שָׁבוּ אַחַז דָּוִד בֶּן יִשִׁי, וְהַשֵּׁם אָמֵר וְהִכָּה. וּמִצַּד הַשֵּׁם **תַּק"ל** לְקוֹ הַמִּצְרַיִים בְּמִצְרַיִם אַרְבָּעִים מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לְקוֹ מֵאֵתִים מִכּוֹת, וְהַשֵּׁם אָמֵר וְהִכָּה. וּמִצַּד הַשֵּׁם אֲשַׁצ"ה לְקוֹ הַמִּצְרַיִים בְּמִצְרַיִם חַמְשִׁים מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לְקוֹ מֵאֵתִים וְחַמְשִׁים מִכּוֹת, וּבִמָּה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵכָּה, בּוֹ מְרַפָּא הַגְּלוּת. מֵהַפְּשָׁעוֹ וּמֵהַחֲטָאוֹ, וּמֵהַמַּעַל אֲשֶׁר מְעַלּוֹ אֲבוֹתֵינוּ, לְהִיּוֹת בְּכוֹר הַבְּרִזָּל הַזֶּה, עַד שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁמוֹת אֱלוֹהֵי **דַּע"ב צַד"א כִּשָׁה"ב**, עַד כֵּאֵן לְשׁוֹן הָאֵר"י ז"ל:

והנה מורי ורבותי קדושי ישראל, הדברים האלה פלאים הם, סתומים וסתומים סגור ואין פורש אותם. וכבר שאלוני גדולי ישראל ל לבאר להם דברי האר"י ז"ל ל ולא הגדתי. ומגדל אהבת מורי ורבותי אגלה רז זה שנתגלה לי בחלום חזיון לילה, ועכשו אגלה הדבר ברמז לפני כבוד תורתו, והוא רחום יכפר:

וזאת הענין מה שכתב האר"י ז"ל ל שפרעה נלקה במצרים עשר מכות וכו', כונתו כך: כי אמרו בעלי קבלה מעשית, שיש שלשה אלפים ומאתים ושמונים מלאכי חבלה הממננים להכות את ה' רשעים ולהענישם בגיהנם ולטהרם מעונותיהם. ועל זה נאמר: וילהכות באגרף רשע, "כי אגרף, רמז שלשה אלפים ומאתים ושמונים, ועל ידם נלקה גם פרעה הרשע ע. ואומר אני הכותב שזו סוד נפלא פאשר הוא נכתב במנין ובמספר:

דָּם . צְפַרְדֵּעַ . כְּנָם . עָרוֹב . דְּבָר . לְשָׁחִין . בְּרֹד . אֲרָבָה . חֲשֹׁף . מַכַּת בְּכוֹרוֹת:

אלו עשר מכות פאשר כתבתי אות באות, עולים שלשה אלפים ומאתים ושמונים מלאכי חבלה, הממננים לטהר את הרשעים, והוא פשט נפלא, עין לא ראתה:

והנה החשבון מכון כְּאֶשֶׁר נִכְתָּב בְּנֶם חֶסֶר יו"ד, גַּם עָרַב חֶסֶר וּא"ו. גַּם חֲשָׁד חֶסֶר וּא"ו. וְאִזְ הַחֲשָׁבוֹן מִמֶּשׁ, לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר מִשְׁלֹשָׁה אֲלָפִים וּמֵאָתִים וּשְׁמוֹנִים מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה, שְׁמַעֲנִישִׁין אֶת הַרְשָׁעִים. וְהִינוּ מֵה שְׁכָתֵב הָאֵר"י ז"ל: "כְּפָתוֹב, "פְּרוּשׁ כְּפָתוֹב בְּסִפְרֵי תוֹרָה, וְלֹא כְּאֶשֶׁר כָּתוּב בְּסִפְרוֹת דְּוֵרִים וּבַעַל הַהֲגָדָה, כִּי שָׁם נִכְתְּבוּ כָּלֵם מְלֵאִים. אֲלֵא צָרִיד לְהִיּוֹת חֶסֶר כְּמוֹ שְׁכָתוֹב בְּסִפְרֵי תוֹרָה. וְגַם רַבֵּי יְהוּדָה לֹא כָתַב סִימָנִים כָּלֵם רַק רֵאשִׁי תִּיבוֹת, דַּצ"ךְ עַד"ש בִּאֲח"ב, כְּמוֹ שְׁכָתֵב הָרַב יִצְחָק אֲבִרְבָּנָאֵל וְכְמוֹ שְׁכָתֵבְתִּי לְעִיל:

וְהִינוּ מֵה שְׁכָתֵב הָאֵר"י ז"ל: בְּרֵאשִׁית חֶסֶר מִן הַשְּׁלִישִׁי עֲשָׂרָה, "פְּרוּשׁ: מִכָּה שְׁלִישִׁית שֶׁ הִיא בְּנֶם חֶסֶר יו"ד". מִן הַרְבִּיעִי שְׁשֵׁה "שֶׁהִיא מִכַּת עָרוֹב גַּם חֶסֶר וּא"ו". וְחֶסֶר מִן הַתְּשִׁיעִי שֶׁ שֵׁה, "שֶׁהִיא מִכַּת חֲשָׁד גַּם בֶּן חֶסֶר וּא"ו. וּמֵה שְׁאָמַר" כְּפָתוֹב "רוֹצֵה לֹאמַר שְׁפָן כְּתוּב בְּסִפְרֵי תוֹרָה חֶסֶר, בְּנִזְכָּר לְעִיל:

וְזֶהוּ סוּד אֱלוֹ "עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהִבִּיא" הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, מְכֻוֹן מִמֶּשׁ שְׁלֹשָׁה אֲלָפִים וּמֵאָתִים וּשְׁמוֹנִים מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה שֶׁהִכּוּ אֶת פְּרַעֲה וְאֶת הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, הַמְּנִיִם בְּאֱלוֹ שֶׁ לִשָּׁה רְקִיעִים: אֶחָד נִקְרָא **שָׂרַע**, וְאֶחָד נִקְרָא **תַּמוּךְ**, וְאֶחָד נִקְרָא **בִּישָׁהָ**, גַּם בְּזֶה יֵשׁ סוּד גְּדוֹל וּנְפִלָא, אֱלוֹ שְׁלִישִׁת אֲלָפִים וּמֵאָתִים וּשְׁמוֹנִים מִחֲנֻת שֶׁהִכּוּ אֶת פְּרַעֲה וְאֶת הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם כְּאָמֹר, שְׁמִמְנִים בְּאֱלוֹ שְׁלֹשָׁה רְקִיעִים שֶׁל טְמָאָה, אָמַר לָנוּ הַכְּתוּב סוּד נְפִלָא וְנוֹרָא, וְתַקֵּן הַמַּגִּיד כְּמוֹ שְׁשָׁנָה אֱלוֹ "עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהִבִּיא" שְׁבָאֵלוֹ שְׁלֵשׁ תִּיבוֹת נִרְמְזִים הַשְּׁלֹשָׁה רְקִיעִים שֶׁל טְמָאָה, וְשְׁלִישִׁת אֲלָפִים וּמֵאָתִים וּשְׁמוֹנִים מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה שֶׁהִכּוּ אֶת פְּרַעֲה וְאֶת הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, כְּמִנְיָן עֶשֶׂר מִכּוֹת: דְּהִינוּ **עֶשֶׂר** אוֹתִיּוֹת **שָׂרַע**, מִכּוֹת אוֹתִיּוֹת **תַּמוּךְ שֶׁהִבִּיא** אוֹתִיּוֹת **בִּישָׁהָ**, רְמִז לְאֱלוֹ שְׁלֹשָׁה רְקִיעִים שֶׁל טְמָאָה שֶׁבָהֶם יֵשׁ מְנִיִם כְּמִנְיָן שְׁלֹשָׁה אֲלָפִים וּמֵאָתִים וּשְׁמוֹנִים מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה מִמֶּשׁ, כְּמִנְיָן עֶשֶׂר מִכּוֹת דָּם צְפָרְדַּע וְכוּ, וְהֵם שֶׁהִכּוּ אֶת פְּרַעֲה וְאֶת הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, כִּי מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה מְנִיִם לְהַכּוֹת אֶת הַרְשָׁעִים לְטַהֵרֵם מִעֲוֹנוֹתֵיהֶם כְּאָמֹר. וְעַל יָדוֹן הִכָּה אֶת פְּרַעֲה וְאֶת הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם מִנְיָן עֶשֶׂר מִכּוֹת אֱלוֹ, וְהוּא פְּלֵא גְדוֹל:

וּמֵה שְׁכָתֵב הָאֵר"י ז"ל: וְעֲלִיָּהֶם הַשֵּׁר **דַּלְפָקֵט** בְּנִנְתּוֹ הוּא שְׁשֵׁם זֶה, שֶׁרְשׁוֹ יוֹצֵא מִמֶּלֶת הַמִּצְרַיִם, וְהִינוּ: שְׁשִׁלְשָׁה רְקִיעִים הֵם: **עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהִבִּיא** וְכִפְרוּשׁ הַגָּאוֹן, וְנִמְשָׁד עַל הַמִּצְרַיִם שֶׁהוּא שֵׁם **דַּלְפָקֵט** בְּאוֹתִיּוֹת הַקּוֹדְמוֹת לְאוֹתִיּוֹת הַמִּצְרַיִם, וְהֵמ"ם אֲחֵרוֹנָה הִיא מ"ם הַרְבּוּי וְאִינָה מִן הַשֵּׁר, וְרִמְז לְזֶה הַמַּגִּיד בְּמִצְרַיִם: אֱלוֹ עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהִבִּיא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, "כְּלוֹמַר הַאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם קוֹדְמוֹת עַל אוֹתִיּוֹת הַמִּצְרַיִם:

וּמֵה שְׁכָתֵב הָאֵר"י ז"ל: וְעֲלִיָּהֶם וְעַל כָּלֵם הַשֵּׁר הַנִּקְרָא **תַּק"א**, בְּנִנְתּוֹ, כִּי רֵאשִׁי תִיבוֹת שֶׁל אֱלוֹ עֶשֶׂר מִכּוֹת, **דַּצ"ךְ עַד"ש בִּאֲח"ב**, בְּגִימַטְרִיא **תַּקָּא**, כְּמִנְיָן הַשֵּׁר מִמֶּשׁ, וְכְמִנְיָן **אֲשֶׁר**, וְזֶהוּ סוּד כְּוִנַּת הַכְּתוּב בְּסִדְרֵי בֵּא: וְלִמְעַן תִּסְפֵּר בְּאֲזִנֵי בְנֵה וּבֵן בְּנֵה אֶת **אֲשֶׁר** הַתְּעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם, **אֲשֶׁר** דִּיקָא, שֶׁהוּא כְּמִסְפֵּר תַּקָּא, וְכִיּוֹצֵא בּוֹ הַרְבֵּה פְּסוּקִים אֲלָף, שְׁמוֹרִים עַל זֶה לְסוּד **אֲשֶׁר**, כְּמִנְיָן רֵאשִׁי תִיבוֹת שֶׁל עֶשֶׂר מִכּוֹת כְּמוֹ שְׁבָאֲרָנוּ, וְיֵשׁ לָנוּ בְּזֶה סוּדוֹת נְפִלָאִים. וְכַבּוּד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר:

ומה שכתב רבנו האר"י ז"ל ל: השם **שפ"ו** שבו אָחַז דָּוִד בֶּן יִשִׁי, וְהֵשֵׁם אָמַר וְהִפָּה אוֹתָם בְּמִצְרַיִם עֲשֹׂר מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים מִכּוֹת. וְהֵשֵׁם **תק"ל** אָמַר וְהִפָּה אוֹתָם בְּמִצְרַיִם אַרְבָּעִים מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאֲתִים מִכּוֹת. וְהֵשֵׁם **אשצ"ה** אָמַר וְהִפָּה אוֹתָם בְּמִצְרַיִם חַמְשִׁים מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאֲתִים וְחַמְשִׁים מִכּוֹת. "כְּנֻנְתּוֹ לְסוּד נִפְלָא וְנוֹרָא:

פְּלִגְתָּא דְּרַבֵּי יוֹסִי הַגָּלִילִי וְרַבֵּי י אֱלִיעֶזֶר וְרַבֵּי עֲקִיבָא הַמְזַכֵּר בַּהֲגָדָה. רַבֵּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר מִנֵּין, וְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִנֵּין, וְרַבֵּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מִנֵּין, וְזֶהוּ שְׁכַתְבַּת הָאֲר"י ז"ל ל: וְהֵשֵׁם **שפ"ו** אָמַר וְהִפָּה אוֹתָם בְּמִצְרַיִם עֲשֹׂר מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ חַמְשִׁים מִכּוֹת, רַמְזוּ לְרַבֵּי יוֹסִי הַגָּלִילִי. כִּי רַבֵּי יוֹסִי הַגָּלִילִי י בְּגִימְטְרִיא **שפ"ו**, וּמַה שְׁכַתְבַּת שְׁ בּו אָחַז דָּוִד בֶּן יִשִׁי, רַמְזוּ גַם כֵּן, דְּ"ו" ד' ב' ו' י"ש" י גִימְטְרִיא שֵׁם **שפ"ו**, שְׁבִאוֹתוֹ הֵשֵׁם דְּוָקָא ב' א' דָּוִד בֶּן יִשִׁי. וְרַמְזוּ גַם כֵּן מַה שְׁכַתְבַּת בְּסִפְרֵי סוּדֵי רִזָּא, שְׁרַבֵּי יוֹסִי הַגָּלִילִי נִצְוִן דָּוִד בֶּן יִשִׁי. וְזֶה הֵשֵׁם הַ כֵּה אוֹתָם. וּמִצִּד הַ שֵׁם **תקל** לָקוּ הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם אַרְבָּעִים מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאֲתִים מִכּוֹת, רַמְזוּ לְסוּד רַבֵּי י אֱלִיעֶזֶר" ר בְּגִימְטְרִיא **תקל**, וְהִנֵּנוּ רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, דְּוָקָא, שְׁהוּא שֵׁם **תקל**, לָקוּ הַמִּצְרַיִם אַרְבָּעִים מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאֲתִים מִכּוֹת. וּמַה שְׁכַתְבַּת הֵשֵׁם אִשְׁצָה לָקוּ בְּמִצְרַיִם חַמְשִׁים מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאֲתִים וְחַמְשִׁים מִכּוֹת, רַמְזוּ לְסוּד רַבֵּי י עֲקִיבָ" א, שְׁהוּא בְּגִימְטְרִיא **אשצ"ה** עִם הַכּוֹלֵל, שְׁהַ שֵׁם הַזֶּה אָמַר שְׁיִכּוּ הַמִּצְרַיִים בְּמִצְרַיִם חַמְשִׁים מִכּוֹת, וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאֲתִים וְחַמְשִׁים מִכּוֹת. הֲרִי מְרַמְזִים אֵלָיו שְׁלִשָּׁה שְׁמוֹת **שפ"ו** **תק"ל** **אשצ"ה** בְּאֵלּוֹ הַשְּׁלִשָּׁה תִּנְאִים רַבֵּי יוֹסִי הַגָּלִילִי בְּגִימְטְרִיא **שפ"ו**, רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר בְּגִימְטְרִיא **תק"ל**, רַבֵּי י עֲקִיבָ" א בְּגִימְטְרִיא **אשצ"ה**, וְהוּא סוּד נִפְלָא וְנוֹרָא. רִזָּא דְר' זִין. סִתְרָא דְסִתְרִין. הִנֵּנוּ כְּאֲשֶׁר כְּתִבְתִּי לְמַעַן לֵת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ, וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עִוְוֹן:

ומה שכתב רבנו האר"י ז"ל ל: במה שהקדוש ברוך הוא מכה, בו מרפא הגלות, מה פשעו מה חטאו אבותינו וכו', כוננתו: באלו עשר מכות שהם **דצ"ך עד"ש באח"ב**, נרמזים באלו אותיות סוד וטעם ירידת אבותינו למצרים, כמו שכתבתי למעלת כבוד תורתו. והנה באלו המכות הכה אותם, וירפא אותנו הקדוש ברוך הוא והכה בהם מכה רבה אצבע אלהים היא, ומן המכה עצמה באה רפואה לישראל, שגאלם הקדוש ברוך הוא, וכמו שכתבתי.

ומה שכתב: מה פשעו וכו', רוצה לומר: באלו המכות נרמז החטא של אבותינו שגרם ירידת מצרים. ויש לנו סוד נפלא ונורא לתרץ קשיא זה מה שהקשו מעלת כבוד תורתם עלי, אבל גם זה ניחא כאשר כתבתי למען לתם, נפלאות מתורתו הקדושה והטהורה.

ומה שכתב האר"י ז"ל ל: שהקדוש ברוך הוא גאל אותנו בשמות אלו **דע"ב צד"א כשח"ב**, כוננתו כי האותיות ראשונות של **דצ"ך עד"ש באח"ב** הם **דע"ב**, והאותיות שניות הם **צד"א**, והאותיות האחרונות הם **כשח"ב**, ונרמזים באלו השלשה שמות הרפואה שרפא הקדוש ברוך הוא לישראל, שגאל אותנו בהם, הרי באותן המכות שהכו בהם המצריים, נרמזים הגאלה והרפואה לישראל. ויהא רענא לפני הקדוש ברוך הוא שיראנו ביאת משיחנו במהרה בימינו, עם המלאכים השכינים לגאלה, ויקים בנו מקרא שכתוב: כימי צאתך מארץ מצרים ארצנו נפלאות, אמן נצח סלה: